

Teatrul Tineretului; *Nila* de A. Salinski

Premiera: 5 noiembrie 1959. Regia: D. D. Neleanu; Decoruri și costume: I. Prahase. Distribuția: Olga Tudorache (Nila Snijko); Cornel Gîrbea (Feodor); Matilda Bărbulescu (Maria Ignatievna); Marcel Gingulescu (Ciufarov); Eugenia Marian (Zoaia Paramanova); Ion Cosma (Mitrofanov); Doina Șerban (Sașka); Aurora Eliad (Edik); Aurelia Sorescu (Lizocika); Cicerone Ionescu (Kruglik); Florica Demion (Tuzikova); Gh. Oprina (Alexei); N. Motoc (Mikl Stavinski); Maria Burbea (O femeie în vîrstă); H. Polizu (Un locatar intelectual); Gh. Vrînceanu (Un tînăr marinar).

Inscriind drama lirico-eroică *Nila* de A. Salinski în repertoriul său, Teatrul Tineretului a dovedit înțelegere față de rostul său mobilizator-educativ. (Dar de ce s-a înlocuit titlul original — *Nila toboșara* sau *Toboșara* — cu un altul atît de incolor?) Dincolo de accentele ei eroice-emoționante în evocarea epocii Marelui Război pentru Apărarea Patriei și de caracterul exemplar al tinerii eroine care se jertfește pentru apărarea pămîntului sovietic, piesa lui A. Salinski însuflă spectatorului sentimentul nobil al încrederii în om, al optimismului grav plin de responsabilitate în fața umanității. Calitățile dramatice ale piesei se valorifică într-un conflict psihologic care luminează resorturile etice superioare ale unei conștiințe socialiste. Literatura realismului critic a tratat deseori tema fondului moral superior al oamenilor disprețuiți de conformismul burghez, și dacă ne gîndim la *Boule de suif*, analogia se sugerează, aparent. Căci, *Toboșara* lui Salinski reprezintă o analogie a faptelor, cu intenții etice total deosebite de mesajul nuvelei lui Guy de Maupassant. Reacțiile instinctive, spontane, de bun simț, ale fetișcanei din popor, sînt înlocuite aici cu imperativele unei conștiințe socialiste, cu crezul înalt, patriotic, conștient, al unui tînăr educat de societatea sovietică.

Fiind nevoită să joace rolul de trădătoare, de prietenă intimă a ofițerilor națiști, Nila Snijko, un om integru, de o intensă puritate morală, își îndeplinește misiunea într-o cumplită sfișiere sufletească, dar cu o imensă mulțumire patriotică; insultele, disprețul, hula care o înconjoară — totul o umple de mîndrie pentru „dragii ei oameni“, pentru cetățenii sovietici din jur. Patriotismul ei comsomolist e răsplătit prin ura dreaptă a concetățenilor, împotriva ei, dar acest paradox are o explicație simplă. Dacă cei din jur n-ar insulta-o, n-ar fi solidari cu tîlcul luptei ei, Nila n-ar avea puterea să lupte singură împotriva fasciștilor, și numai astfel, prin comuni-

unea colectivă de luptă a poporului sovietic, „toboșara“ merge înainte și nu pregetă să-și sacrifice viața.

Piesa lui A. Salinski tratează totodată, în strînsă legătură cu conflictul principal, o idee importantă a realismului socialist: încrederea în om, lupta împotriva falselor aparențe. Ideea aceasta e personificată prin ciocnirea a două caractere: arhitectul Feodor Abramov și unchiul său Ciufarov. Dacă tînărul arhitect intuiește de la început în Nila, dincolo de toate aparențele ce acuză o femeie decăzută, un om, un suflet capabil de reînnoire, Ciufarov reprezintă mentalitatea primejdioasă a individului opac, prins în chingile rutinei și prejudecăților și, în fond, indiferent față de soarta oamenilor din jur. Falsa puritate, falsa „principialitate“ ce-l caracterizează pe Ciufarov, demagogia patriotismului său contrastează într-o antiteză voită cu caracterul și faptele Nilei Snijko, contribuind la luminarea mai precisă a esenței patriotismului și eticii superioare socialiste. Nu întîmplător autorul îl face indirect vinovat pe Ciufarov de moartea Nilei, invitînd evident spectatorii să mediteze asupra caracterului nociv al unor Ciufarovi și să ia atitudine împotriva lor.

Această piesă bogată în idei, cu o compoziție dramatică precisă, dinamică, și cu caractere complexe, îmbogățește substanțial — cum am mai spus — repertoriul Teatrului Tineretului, prilejuind totodată actriței Olga Tudorache o creație superioară în cariera ei dramatică de pînă acum. Jocul Olgiei Tudorache s-a caracterizat printr-o sobrietate laconică, în care dedublarea sentimentelor cerută de rol s-a exteriorizat printr-o intensă trăire cerebrală. Actrița a evitat melodrama și patetismul grandilocvent (care, de altfel, nici nu există în spiritul piesei), optînd pentru explozia directă, netă, a sentimentelor. Multitudinea de nuanțe psihologice a rolului, trecerile bruște de la momente tragice la manifestări cinice, apoi la un lirism dureros, au prilejuit un joc variat, cu un ritm constant ascendent.

*Doina Șerban (Șașka) și
Aurora Eliad (Edik)*

Au lipsit însă în compoziția ei scenică — restringând gama nuanțelor la care invita rolul — cochetăria, feminitatea gingașă a fetei ruse, acea undă poetică de factură romantică ce stăruie de-a lungul întregii piese. De aceea, în contrast cu momentele dinamice de luptă, de atac, rezolvate cu aplomb și strălucire, scenele dedicate dezvăluirii adevăratului chip al Nilei au suferit uneori de un lirism căutat, actrița desfășurând atitudinile unei feminități întrucitva forțate. Îndeosebi în scenele cu pionierii, interpreta mai poate adânci profilul dramatic al personajului pe linia relevării lirismului, a bogăției sufletești. Ludmila Fetisova a imprimat acestui rol, pe scena Teatrului Central al Armatei Sovietice, un contur eroic-romantic, în stilul dramei clasice rusești. Personal, ne-a plăcut tot atât de mult și concepția regizoral-actoricească din spectacolul bucareștean, care a eliminat duiosia melodramatică și apelul la compasiune. Totuși, textul presupune și poezia romantică a vitejiei, eroismul simplu al sacrificiului suprem. În această privință, regia lui D. D. Neleanu care, neîndoios, își are merite însemnate în succesul spectacolului, n-a

ajutat-o suficient pe interpreta principală să păstreze cu fermitate linia simplității, a sacrificiului eroic. De la amănunte mai mici sau mai mari — efectele de șarjă bufă în scenele cu Kruglik (vechiul gag cu scaunul, bastonadele în scenele cu Tuzikova), sau scena de ademenire a lui Miki Stavinski — pînă la finalul acompaniat de corul simfoniei a IX-a de Beethoven (de ce nu de cîntecul „micului toboșar“, care e un leit-motiv al piesei?), asemenea elemente străine spiritului piesei aglomerîndu-se, contrastează cu sobrietatea, cu jocul în general reținut, lucid, al interpretei.

Ne-am oprit în primul rînd asupra creației Olgăi Tudorache, căci în noul spectacol de la Teatrul Tineretului aceasta se vădește cu precădere. Prin forța împrejurărilor... regizorale și actoricești, spectacolul *Nila* s-a impus la Teatrul Tineretului, în primul rînd, ca un recital dramatic al Olgăi Tudorache.

Ni se pare că regia a considerat acest spectacol ca pe o dramă de interior, și a tratat-o ca atare, fără să amplifice datele piesei, care permit animarea unor personaje existente în biografia antecedentă a eroinei, deci lărgirea cadrului. De pildă, așa se procedează în spectacolul moscovit, unde episoadele respective (cu Martha Schreder și Iliuha Kulnev) au loc pe un decor proiectat, cu aducerea respectivelor personaje în scenă. Soluția imprimării acestor momente pe bandă de magnetofon — bună ca intenție și deosebit de utilă spectacolului bucareștean — contribuie la sublinierea genului piesei: portret dramatic, în primul rînd, dar nu și-a aflat rezolvarea tehnico-artistică necesară pentru a se obține osmoza dorită dintre replica vie, momentul psihologic din scenă și cel tehnic, exterior. O problemă principală în spectacolul de la Teatrul Tineretului o reprezintă echilibrul în dozarea în scenă a distribuției. Supărătoare este nejustificata preponderență scenică dată unui rol secundar ca Tuzikova, valabil prin pitorescul său de culoare ca un element singular în fundalul dramatic, în dauna adîncirii rolului arhitectului Abramov. Florica Demion (Tuzikova) a devenit astfel prea evidentă pe scenă, în timp ce Cornel Gîrbea care a avut o sarcină dramatică *fundamentală* în înțelegerea sensurilor piesei, s-a estompat, iar puțințele replici, pline însă de semnificație, pe care le avea de spus, s-au pierdut cu totul. E regretabilă această greșală de distribuție, care umbrind un personaj important a lăsat să strălucească în mod greșit altele episodice: Tuzikova (Florica

Demion) și Kruglik (Cicerone Ionescu). Aceștia trebuie să completeze tabloul realist al unei epoci în care marea încercare a războiului a scos la iveală adevăratul chip al oamenilor — cel nobil, ca și cel josnic, dar în nici un caz ei nu trebuie să se impună spectatorului prin prezența lor ostentativă și de un comic dubios. Marcel Gingulescu (Giufarov) a înțeles esența personajului respectiv; ca atare, jocul său s-a remarcat prin expresivitate caracteristică, fără a umbri însă sarcina dramatică a celorlalți actori. În distribuția bogată a piesei, care are menirea de a zugrăvi mediul în care trăiește, luptă și moare Nila, s-au remarcat Maria Burbea (O femeie în vîrstă) și Aurora Eliad (Edik). Vrem să insistăm asupra interpretării Eugeniei Marian în rolul Zolkaî Paramanova. Prezența ei discretă dar expresivă reliefează permanent în scenă profilul Nilei, actrița impunându-se printr-un joc simplu, înzestrat însă cu o vădită preocupare compozițională. Ne-au dezamăgit Gh. Vrînceanu (Un tânăr marin) și Gh. Oprina (Alexei), care s-au complăcut în maniera devenită șablon a interpretării patetice și uniforme a rolurilor de marinari, soldați etc., după cum aceeași tendință de manierism o găsim și în travestiul Doinei Șerban (Șașka). De fapt, această problemă pretinde o serioasă discuție: interpretarea rolurilor de tineri contemporani, de eroi pozitivi, caracterizați prin cinste sufletească, dăruire, încredere într-un țel nobil, se reduce — e trist, dar la Teatrul Tineretului, mai ales — la câteva gesturi „bărbătești” și multă mimare a sentimentului. De ce?

În rolul doctoriței Maria Ignatievna,

Matilda Bărbulescu, în efortul vădit de a evita momentele melodramatice, s-a limitat la debitarea uscată, secătuită de emoție, a replicilor. O prezență neutră în scenă a avut și Aurelia Sorescu, dar e evident că nici regia n-a ajutat-o să înțeleagă adevăratele coordonate ale rolului. Ion Cosma (Mitrofanov) și N. Motoc (Miki Stavinski) nu s-au străduit să reliefeze în chip deosebit personajele. Pe baza acestor constatări, conchidem că deși spectacolul *Nila* reprezintă o creștere calitativă în nivelul spectacolelor din ultimul timp ale Teatrului Tineretului, regia nu și-a sfîrșit munca cu interpretii, urmînd să adîncească pe parcurs profilurile unora, să precizeze sarcinile dramatice ale altora, pentru ca mesajul piesei să reiasă cu pregnanță și claritate. O imputare mai gravă însă o aducem decorului. Lipsit de expresivitate, de fantezie, neizbutind să depășească convenția împrejurarilor altfel decît printr-un steag roșu din fundal, decorul imaginat de I. Prahase supără ochii spectatorului prin imobilitatea sa greoaie, prin neutralitatea sa scenică. Mai cu seamă că această piesă pretinde cu insistență — prin umiterile textului — un cadru plastic pregnant, cu o caligrafie simbolică, capabilă să sugereze prin inscripții destulul tragic și eroic al celor care, în zilele războiului, s-au perindat în casa păzită de Nila Snițko.

Mai multă poezie, un spor de fantezie și avînt creator, mai multă omogenitate în spectacole, pretindem de la Teatrul Tineretului.

Mira Iosif

TINERETUL ȘI REVOLUȚIA

Teatrul Armatei: *In numele revoluției* de M. Șatrov

Premiera: 6 noiembrie 1959. Regia și scenografia: Andrei Brădeanu. Distribuția: Vasile Nițulescu (Vladimir Ilici Lenin); Val. Săndulescu (Felix Edmundovici Dzerjinski); George Sirbu (Saveliev); Răzvan Ștefănescu, Barbu Șerban (Vasia); Sandu Constantin (Petia); Mariana Oprescu (Iașka); Sabîn Făgărășanu (Jenia); G. Cîmpeanu (Vasilii Ivanovici Golubev); Pușa Scărlătescu (Glafira Andreevna); Rodica Sanda Tuțianu (Tonîa); Sanda Băncilă (Jenea); Cornel Rusu (Boris); Theo Partiș (Stepan); Geo Maican (Romanovski); Sergiu Dumitrescu (Malinin); Ion Punea (Iarșev); Sandina Stan (Kaminskaia); Dorin Moga (Belov); Speranța Voinescu (Secretara); Mircea Corbu (Kogan); Constantin Irod (Avocatul); Geta Cibolini-Făgădaru (Nevasta avocatului); Sandina Stan (Precupeța); Ion Pella (Bătrînul).

Anul 1918. An de grea încercare pentru tînăra putere sovietică, ai cărei conducători, în frunte cu Lenin, luptă nu numai împotriva dușmanilor revoluției, gata pregătiți s-o sfișie, ci și împotriva greutăților economice care domină țara. Pe drumurile

Rusiei, bandele de contrarevoluționariucid bolșevici, organizează sabotajul și specula pentru înfometarea populației. Pe drumurile Rusiei, rătăcesc tineri și copii orfani, flămînzi și dezbrăcați. Iașka, de pildă, băiețandru cu suflet de poet, care cu-